

en kritisch lezen wil. Bijvoorbeeld: toen Ben-Goerion in 1955 voor de tweede keer minister van defensie werd luidde hij het "tijdstip van de represailles" in ("tijdstip" voor rekening van de vertaler). Dat begint met een bloedige represalleraid op Gaza: "voor Nasser zal dit het keerpunt zijn in zijn betrekkingen met Israël." De geschiedenis zal later, wanneer ooit de zaken geheel open liggen, over de juistheid van deze en dergelijke constateringën oordelen, voorlopig geven zij gelegenheid tot afstand-nemen.

Dit is overigens de grote moeilijkheid van biografieën als deze: zij verschijnen midden in een ontwikkeling en steunen noodzakelijkerwijze op onvolledige gegevens. Want wel heeft de schrijver Michel Bar-Zohar, journalist en doctor in de politieke wetenschappen, voor het eerst toegang gekregen tot de persoonlijke dagboeken van Ben-Goerion en heeft hij een tijdlang met hem opgetrokken, doch Ben-Goerion weigerde, documenten e.d. over de Suezkwestie vrij te geven of hiervan herinneringen te vertellen. Deze lacune heeft de schrijver zo goed mogelijk aangevuld (hij heeft voor zijn boek enorm veel literatuur doorgewerkt), maar zij blijft desondanks bestaan en is natuurlijk niet de enige. Dit bezwaar van voorbarigheid, dat men tegen elke biografie van deze soort kan aanvoeren, wordt door de auteur nog in de hand gewerkt, doordat zijn boek nogal veel onnodige onduidelijkheden bevat (wie is de "briljante Amerikaanse onderhandelaar" van bladzijde 210 en volgende; wie de "uitstekende journalist" op bladzijde 299 e.v.?) en helaas ook vele bij eerste lezing reeds te constateren onnauwkeurigheden en onjuistheden. Zulke onplezierige dingen waren toch te vermijden geweest indien men zo'n boek eens kritisch door liet lezen voor het ter perse te leggen, dan waren ook de taalfouten vermeden, die een te haastige vertaler waarschijnlijk op zijn geweten heeft. Zéér node mist men een enkel kaartje; lastig is het dat (een vaak voorkomend euvel bij als "populair" beschouwde uitgaven) een index van persoonsnamen ontbreekt, zodat nazoeken te tijdrovend en daardoor onmogelijk wordt. Voor ons een grote vermindering van de bruikbaarheid van deze Bruna-paperback.

Voor de leerlingen is het naar mijn mening uitkijken naar een werk over Israël en zijn Arabische bureu, dat zich niet bij voorkeur op de persoon van Ben-Goerion, hoe belangrijk ook, concentreert, maar een breder overzicht geeft. Voor de docent, die zich goed voor "de laatste halve eeuw" wil prepareren, ondanks de slordigheden een interessant boek.

C. L. A. Daniëls.

Ladislav Mňačko.

DE SMAAK VAN DE MACHT.

A. W. Bruna & Zoon, Utrecht (Grote Beren), f. 8.50

De Tsjechische schrijver Mňačko is in ons land vooral bekend geworden omdat hij vorig jaar als protest tegen de anti-Israëlitische politiek van zijn land naar Israël reisde en diensgevolge zijn staatsburgerschap en onderscheidingen verloor. Reeds eerder was hij met de censuur in aanraking gekomen, welke bovengenoemd, thans in het Nederlands verschenen, boek had verboden, terwijl men trachtte te verhinderen, dat het boek in de vrije wereld zou worden uitgegeven.

"De smaak van de macht" is een bijzonder goed geschreven analyse van de verwording, die aan de totalitaire staat inhaerent is. De officiële fotograaf voor plechtigheden in het communistische Tsjecho-Slowakije brengt twee dagen door in de rouwzaal, waar het stoffelijk overschot van de gestorven minister-president ligt opgebaard. Hij is vroeger nauw bevriend geweest met de staatsman, maar later is er een kloof tussen hen gekomen, omdat de steeds machtiger wordende leider ook steeds meer aan hun vroegere idealen ontrouw werd en zelfs oude strijdmakkers vervolgde. De inhoud van het boek bestaat in hoofdzaak uit de herinneringen van de fotograaf aan de partisanenstrijd en de ontarding van een verstandig en goed bestuurder tot een tiran; daarnaast vinden bespiegelingen, b. v. over het machinaal georganiseerde lijkceremonieel, hun plaats, terwijl de fotograaf ook met anderen over de gestorvene praat, waarbij het merkwaardige is, dat sommigen die door diens regime meedogenloos vervolgd zijn, toch nog goede herinneringen hebben aan de mens, die hij oorspronkelijk geweest is.

G. Taal.

Wie dit fraai verzorgde en rijk geïllustreerde boekje - een gedenkschrift uitge-
geven door het Herdenkingscomité Sterfdag Philips van Montmorency - ter hand
neemt, zal niet teleurgesteld worden.

Het aantrekkelijke van dit boekje is, dat de schrijver een tipje van de sluier der vaagheid en onduidelijkheid omtrent het leven en de persoon van Horne oplicht. Van een schets, die uit een kleine veertig pagina's bestaat, mag men niet verwachten, dat de auteur naar volledigheid streeft. Wie zich derhalve meer wil verdiepen in Horne en zijn tijd vindt achter in het boekje een beredeneerde literatuurlijst opgenomen.